

igazolásán alapszik; minthogy pedig a 21. § rendelkezéséből kétségtelen, hogy a kir. közjegyző tanusítványának a saját tapasztalati tudomásán kell alapulnia, a fentjelölt hitelesítési záradék pedig e kívánalmaknak meg nem felel, a 21. §-ra alapított kifogás következtében a kérvényt vissza kellett utasítani. (1905. május 11. 239 c. b. sz.)

*

A második helyen közölt curiai határozattal foglalkozik lapunk jelen számának első cikke.

*

Az Igazságügyi Javaslatok Tára május havi számában megjelent a polgári perrendtartás életbeléptetéséről szóló törvényjavaslat előadói tervezete és indokolása. A tervezet az életbeléptető, átmeneti és vegyes rendelkezéseken kívül, külön címekben szabályozza a községi bíraskodást, a budapesti árú- és értéktőzsde, valamint a vidéki termény- és gabonacsarnokok külön bíróságait és az okiratok megsemmisítése iránti eljárást.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- — hivatal —
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs: DR. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Károly-körút 19.
Félévre 6 „		

Tartalom: Okiratszövegezés, tekintettel az illetékszabásra. — A lakhely fogalmához az örökösödési eljárásban. — Felsőbirósági határozatok. — Ministeri rendeletek. — Külföld.

Okiratszövegezés, tekintettel az illetékszabásra.

E közlöny 4. számában lapunk szorgalmas főmunkatársa érdekesen, és ami fő, tanulságosan fejti ki nézeteit az okiratszövegezés és illetékszabás egymásra való vonatkozásáról, hogy úgy mondjam, kölcsönhatásáról.

Erről akarok én is néhány szót váltani, nem az előző cikknek kiigazításául, hanem kiegészítéséül.

Az előző cikk azt mondja, hogy az utóörökösödés és haszonélvezet egy és ugyanazon jogi helyzetet teremtik az érdekeltek számára, előnyösebb azért illetékszabás szempontjából, ha az okiratban utóörökösödési jog helyett, haszonélvezeti jogot állapítunk meg az illetők részére.

Való igaz, hogy a kétféle tulajdonjogi korlátozás, az utóörökösödés és haszonélvezet, szinonim fogalmak, de az okiratszövegezésnél nemcsak a jogi hasonlóságot tartjuk szem előtt, hanem a gyakorlati szempontokat is, azaz azt vizsgáljuk, milyen a kihatásuk a tényleges életviszonyokra, vagyis milyen benyomást tesznek, mert az emberek igen sokszor a benyomások után indulnak, e tekintetben pedig a két különböző formula nem egyformán állja ki a próbát.

Ugyanazért mielőtt akár az egyiket, akár a másikat használnók, első sorban mindig az illető érdekeltek jövőbeli helyzetére és viszo-

nyaira legyünk figyelemmel, és csak másodsorban vegyük tekintetbe azokat a szempontokat, amelyek az illetékszabásra és a kirovandó illeték mérvére befolyással bírnak.

Vegyük például a legközönségesebb eseteket, amelyek bizonyára mindnyájunk gyakorlatában előfordultak.

Örökhagyó egy nő gondviselőjének hagyja házáat azzal a kikötéssel, hogy utána az örökhagyónak egyik testvére örökölje.

Ha már most a gondviselőt mint örökösöt, a testvért pedig mint utóörökösöt rendeli az örökhagyó, ez lényegesen [különböző és a gondviselőre sokkal előnyösebb helyzetet teremt, mintha a gondviselőt haszonélvezőnek és a testvért örökösnek rendelte volna örökhagyó.

A gondviselő örökösödési joga alapján tulajdonossá válik, szóval a jelen esetben a magáéban és nem máséban lakik, a világ előtt is úgy szerepel és joggal, mint háztulajdonosnő, ez esetleg férjhezmenetelét, későbbi boldogulását is elősegítheti.

Azt nem tudják, hogy a telekkönyvben utóörökösödési jog van feljegyezve, de ha tudják is, annak joghatályával nincsenek annyira tisztában, pláne a laikus nagyközönség, hogy annak nagyobb jelentőséget tulajdonítsanak; rendesen úgy magyarázzák, hogy az utóörökösökre száll, ha az örökös másként nem rendelkezik, legalább is így magyarázhatják.

De máskülönben az utóörökös meghalhat előbb, és akkor a vagyon felszabadul, ha nem is mindig, de sok esetben, mert az átszállás az utóörökös jogutódaira csak vélelem, amit megint csak a szakember, a jogász tudhat, sok esetben pedig, mint fentebb mondtam, az átszállás az utóörökös örökösre meg nem történik, mert azt vagy örökhagyó egyenesen kizárja, vagy a körülményeknél fogva az átszállás nem vélelmezhető.

Itt kitérőleg legyen mondva, igen fontosnak tartom, hogy az okiratban örökhagyó kifejezetten jelentse ki, megengedhetőnek tartja-e az utóörökösödési jog átszállását? Akár így, akár úgy határoz örökhagyó, igen sok per csirájában lesz így elfojtva.

Sokszor az élet későbbi fejleményei is célszerűbbnek tűntek fel az örökösödési jogot, mint a haszonélvezeti jogot.

Utóvégre kontroverziák fejlődhetnek ki és fejlődnek is a haszonélvező és örökös között, herczehurczákkal, sikanériákkal, zárlatokkal az örökös nagyon megkeserítheti az életét a haszonélvezőknek.

Hát még ha az az eset áll be, hogy például az a ház, ahová az illetőt emlékek vagy üzleti érdekek kötik, bíróilag elárvereztetik, ez soha és semmivel nem pótolható sérelemmé válhatik.

Mindez pedig nem történhetné meg, ha örökhagyó a kedvezményezettet örökösnek és nem haszonélvezőnek rendelte volna. Lehetséges, sőt gyakori eset a felek között, későbbi időkben a paktum is, amikor az utóörökösödési jog egyszerű lemondó nyilatkozat kiállításával megszűnik, míg ellenkező esetben a tulajdonjog megszerzése csak adásvevés, ajándékozás, vagy más alkalmas jogcím alapján lehetséges.

Egyszóval minden egyes eset különböző s így minden egyes eset lehető körülményeit külön vizsgálat és megfontolás tárgyává tegyük és eljárásunkat aszerint irányítsuk.

Dr. Keczer Ákos
mezőkövesdi kir. közjegyző.

A lakhely fogalmához az örökösödési eljárásban.

Az örökösödési eljárásról szóló 1894 : XVI. t.-cz. 7. §-a szerint az örökösödési eljárásra az a kir. járásbiróság illetékes, melynek területén volt az örökhagyónak utolsó rendes lakhelye. Az illetékességnek ez a megállapítása nemcsak azzal a jelentőséggel bír, hogy akár az elhalálozási hely, akár a rendes lakhely, akár a hagyatéki vagyon fekvésének helye alapján, de valamely alapon elvégre meg kell jelölni az illetékes bíróságot, hanem annak megfontolásán alapszik, hogy a rendes lakhely bírósága a leghivatottabb az örökösödési eljárásnak leginkább célravezető és legkevesebb nehézségbe ütköző keresztülvitelére, nevezetesen pedig, miután az 50. § szerint a bíróság területén lévő kir. közjegyző bízandó meg a hagyatéki tárgyalásával, az örökhagyó utolsó rendes lakhelyén vagy ahhoz legközelebb működő kir. közjegyző a leghivatottabb a hagyatéki tárgyalás vezetésére, mert egyfelől neki áll leginkább módjában a lakhelyhez fűződő vagyoni és családi viszonyok kipuhatólása és felismerése, és a rendszerint ugyanott lakó örökösök érdekeinek megvédése, másfelől utóbbiak ily módon aránylag legcsekélyebb fáradsággal, időmulasztással és költséggel vehetnek részt a tárgyaláson.

Ennélfogva igen lényeges, hogy *valóban a lakhely szerinti bíróság* folytassa le az örökösödési eljárást. Már pedig a gyakorlatban nem ritkán ennek épen ellenkezőjét látjuk. Eltekintve ugyanis egyes kivételes esetektől, midőn örökhagyó pl. utazásközben szállodában, vagy fürdőhelyen, vagy kórházban halt el, midőn tehát szembeszökő, hogy örökhagyó tartózkodási helye nem esett össze rendes lakhelyével: egyébként a halálesetfelvételt eszközölő közegek minden közelebbi vizsgálat nélkül örökhagyó *tartózkodási helyét* jelölik meg *lakhelyéül*.

Nevezetesen arra akarunk reámutatni, hogy Budapesten tömegesen tárgyalatnak le az itt szolgálatban volt és elhalt *cselédek, iparos- és kereskedőtanoncok, továbbá munkások és napszámosok* hagyatékai. Állanak ezen hagyatékok rendszerint, csekély ingóságoktól eltekintve, az örökhagyó születési helyén fekvő ingatlanokból vagy ingatlanhányadokból és ugyanott laknak rendszerint az örökhagyónak összes hozzátartozói s így örökösei is. A kerületi előjáróságok ilyen egyének lakhelyéül következetesen a szolgálat helyét, vagyis a szolgálatadó lakhelyét, Budapestet jelölik meg. Az illető kerületi járásbíróság ennélfogva mint illetékes hagyatéki bíróság jár el és megbíz valamely budapesti kir. közjegyzőt a hagyaték leltározásával és tárgyalásával. Mik ennek a következményei már most? A közjegyző úgy a hogy, a halálesetfelvétel rendszerint hiányos adatai alapján, igyekszik a 45. § alapján beszerezni a h. telekkönyvi kivonatokat és községi adóbizonylatokat. Távol a helyszíntől és a telekkönyvtől, és — miután örökhagyónak hozzátartozója a fővárosban nincs, — elzárva a puhatolozás lehetőségétől, csupán név és község megjelölésével intézi megkeresését, mely hónapokig elintézetlenül marad, majd visszaküldetik telekkönyvi számok megjelölése végett, — ami ismét a közjegyzőnek nem áll lehetőségében, — végül sok huzavona után pedig igen gyakran megtörténik, hogy örökhagyó valamely névrokonának, egy másik Kis Péternek vagy Nagy Jánosnak telekkönyvi kivonata küldetik be és egy egészen idegen ingatlan adatik át az örökösöknek és iratik át javukra. Majd kitűzi a közjegyző a tárgyalást és megidézi az örökösöket. Ezeknek az érdekeltségükkel arányban nem álló időmulasztással és költséggel felutazni nem érdemes. Rendszerint tehát meg nem jelennek és ismételt idézés után a közjegyző kénytelen hivatalból felvenni a tárgyalási jegyzőkönyvet, természetesen oly értelemben, hogy a hagyatéki ingatlan

az örökösöknek osztatlanul átadatik és javukra a tulajdonjog ilyenképen bekebeleztetik. Pedig rendesen otthon az örökösök egészen másképp egyeztek meg és eszközölték egymásközött az osztályt, aminek azután az a következménye, hogy minden telekkönyvi rendezés és örökösödési eljárás daczára a tényleges birtokállapot a telekkönyvi állapottal folyton és újra ellentétbe kerül. De ez az eset még a legkisebb baj. Előfordul, hogy az örökösök megegyezni nem tudnak s egyik megjelenvén, a másik nem, nemcsak egyezés nem létesíthető, de a meg nem jelenő igénye figyelmen kívül hagyatik s az illető egy szerre meglepetéssel értesülhet arról, hogy az egész ingatlan valamelyik megjelent örökös nevére iratott. Előfordul, amint fentebb láttuk, hogy idegen ingatlan adatik át, vagy, miután az örökhagyó családi viszonyaival alig ismerős személy (szolgálatadó, házmester stb.) bémondásai alapján eszközöltetik a halálesetfelvétel, ez hiányos; kiegészítésére pedig, miután az itteni bíróság folytatja le az örökösödési eljárást és a tárgyaláson az örökösök meg sem jelennek, sor nem kerül s ily módon gyakran egész sor örökös mellőzésével adatik át a hagyaték egynek, akinek neve a halálesetfelvételbe épen belekerült. Az ügy érdekében még legelőnyösebb, ha kiskorú van érdekelve, akinek t. képviselőjével vagy gyámjával szemben a 62. és 63. §-ok joghatálya érvényesíthető nem lévén, rendszerint a helyben vagy közellévő gyámhatóság előtt történik a meghallgatás s így, — noha mindenestre ellentétben a bíróság és birói kiküldött kizárólagos hatáskörét megállapító 1894 : XVI. t.-cz. alapelveivel, — legalább mégsem valamennyi érdekelt mellőzésével tárgyalatik a hagyaték.

Mindezen anomaliák elő nem fordulnának, ha a hagyaték ott helyben tárgyalatnék, ahonnan örökhagyó származott, ahol kis vagyona fekszik, hozzátartozói és örökösei laknak és ahová tartozni ő maga soha meg nem szűnt. Ezzel azonban korántsem akarunk amellet szót emelni, hogy a 7. § módosításával más alapon, mint az utolsó rendes lakhely alapján állapíttassék meg a hagyatéki bíróság illetékessége. Mert épen fentebb mutattunk rá, hogy az örökhagyó lakhelyének, mint vagyoni és személyes életviszonyai központjának hatóságai leghivatottabbak és legalkalmasabbak az utána való öröklési jogviszonyok rendezésére. De ez csak az esetben áll, ha *valóban* a lakhely szerinti hatóságok járnak el. Már pedig a *lakhely* fogalmának helyes meghatározása és ezen

fogalom belső tartalmának helyes felismerése mellett a fővárosban *szolgálatban lévő és önálló háztartás nélkül szolgálatadójuk házi köréhez tartozó cselédek, tanonczok stb.* lakhelyül a főváros nem tekinthető. Lakhely alatt azt a helyet kell érteni, ahol az ember életviszonyainak és tevékenységének, szóval egész életének állandó központja van; ahol az illető állandóan letelepedett azzal a szándékkal, hogy állandóan ott is maradjon; amely helyet állandó tevékenységének, élethivatásának helyül választott; ahová mindig visszatér, ha mulólagos dolgát másutt elvégezte. A lakhely tehát nemcsak a tulajdonképeni ideiglenes tartózkodási helytől (fürdőzés, utazás stb.) különbözik, hanem különbözhetik attól a helytől is, melyhez az egyént tényleg akármily hosszú időn keresztül gyakorolt, de általa mégsem véglegesnek tekintett s ennél fogva mégsem állandó foglalkozása vagy szolgálata köti. A lakhely alapításához egy objectiv momentumon, az állandó letelepedés tényén kívül, egy subjectiv momentum, az állandó ottmaradás szándéka is szükséges (*corpore et animo*). Mert csak ezen szándék fenforgása mellett fogja az illető a letelepedése helyét, elszakadva származási helyétől, életviszonyainak, személyes és vagyoni körülményeinek helyévé, vagyis — lakhelyévé tenni. Ha ellenben ezen szándék fenn nem forog, akkor sohasem fogja megszakítani az összefüggést származási helyével, utóbbi fog tehát mindig igazi lakhelye maradni. A lakhely fogalmának ily értelemben való meghatározását, — határozottan kifejezve* vagy hallgatólag befoglalva** — találjuk a különböző törvényekben.

Az állandó letelepedés ténye és szándéka (u. n. „*Domizil-wille*“) megállapítható lesz, ha az illető a letelepedés helyén önállóan berendezett háztartással bír, vagy ha a letelepedés egy befejezett, végleges élethivatást képező foglalkozás üzése, ipar vagy kereskedés folytatása, hivatal betöltése stb. végett történik. De nem lesz megállapítható, ha fiatal, gyakran még gyermekkorban lévő

* *Német polg. tkv. I. tervezete 34. §:* „Der an einem Ort den Aufenthalt nimmt in der Absicht, dort ständig zu bleiben, begründet an diesem Ort den Wohnsitz“.

Svájczai tervezet 20. §: „Wohnsitz einer Person ist der Ort, wo sie sich mit der Absicht dauernden Verbleibens aufhält“.

** *Magyar ált. ptk. tervezete 11. §:* „Az ember lakóhelye ott van, ahol állandóan letelepedett“.

Német ptk. 7. §: „Wer sich an einem Ort ständig niederlässt, begründet an diesem Orte seinen Wohnsitz“.

egyének, minden vagyon nélkül, vagy esetleges kis vagyonukat és hozzátartozóikat „otthon“ hagyva, feljönnek a fővárosba és itt mint cselédek szolgálatba állanak, folytonos érintkezésben otthonukkal és nemcsak anélkül, hogy ezen szolgálatot végleges élethivatásuknak tekintenék, hanem rendszerint azzal a határozott szándékkal, hogy egy kis pénzt megtakarítva, ismét hazamenjenek, ott családot alapítsanak s végleg meg is maradjanak, vagy pedig iparossegédnek, tanoncznak állanak be, hogy magukat egy esetleg itt, de esetleg és rendszerint otthon önállóan üzendő mesterségre előképezzék. Ezen a fővárosba költöző osztály közös ismertetőjele, hogy egyfelől itt önálló háztartást nem alapítanak, másfelől hivatásukat, még ha *tényleg állandóan* is üzik, mindig csak *ideiglenesnek tekintik*, akár megélhetés vagy bizonyos végleges célra való vagyongyűjtés eszköze gyanánt, akár előkészítésképen egy végleges hivatásra. De a lakhelyalapítás fogalmához szükséges letelepedési szándékról, arról az elhatározásról, hogy a főváros legyen ezentúl személyes és vagyoni viszonyaiknak állandó központja, szó sincsen, sőt ellenkezőleg az ilyen egyének sohasem szűnnek meg igazi otthonuknak vagyis lakhelyüknek származási helyüket tekinteni.

Világos mindezek szerint, hogy a lakhely általános fogalmából kiindulva, ilyenek a fővárost az itt szolgáló cselédekre vagy munkában álló iparos- és kereskedőtanonczok és segédekre nézve nem lehet tekinteni. Egészen más volna természetesen, ha specialis törvény az ilyen egyénekre vagyis szolgálatban álló és a szolgálatadó házi köréhez tartozó személyekre nézve úgy rendelkezne, hogy ezek lakhelyül a szolgálat helyét kell tekinteni, amint azt egyes külföldi törvények kimondják.* Minthogy azonban a mi tételes jogunk, nevezetesen a cseléd és gazda közötti viszonyt szabályozó 1876. évi XIII. t.-cz. ilyen rendelkezést nem tartalmaz, úgynevezett „törvényes lakhelyük“ a cselédeknek tehát nincsen, ennél fogva lakhelyük kérdését csakis az általános szabályok szerint lehet megoldani, ezek szerint pedig, amint láttuk, szó sem lehet arról, hogy a szolgálatba állás egyúttal lakhelyalapítást jelentene s a szolgálatadó lakhelye a cseléd lakhelyévé is válna. Birói gyakorlatunkban ez a kérdés eddig fel nem merült, a német gyakorlatban azonban megállapodott tétel: *Durch das Gesindeverhältniss wird ein Wohnsitz nicht begründet.*

* *Code civil, 109. § Badeni Landrecht 109. §, Porosz polg. törvényk. rendtartás 13. § I. 2. (jelenleg már hatályon kívül).*

Hozzájárul a már kifejtettekhez, hogy az ilyen egyének rendszerint és különösen abban az időpontban, amikor a fővárosba költöznek, még *kiskorúak*. Minthogy pedig a gyermek szükségképen követi az atya lakhelyét,* tehát abból az álláspontból, hogy a szolgálat helye lakhelylyé lesz, az következik, hogy a szolgálatba állással az illető lakóhelyéről elköltözik és új lakóhelyet alapít. Már pedig kiskorúak nem változtathatják meg tetszésük szerint lakóhelyüket, hanem csak törvényes képviselőjük beleegyezésével.** Az ilyenekre nézve tehát egyenesen ki van zárva, hogy a fővárosban lakóhelylyel bírnának, hanem kétségtelenül származási helyük maradt meg lakóhelyükül.

Levonva a következtetéseket, a fővárosban vagy más városokban szolgáló cselédek, iparos- és kereskedőtanoncok és segéddek stb. hagyatékait az 1894: XVI. t.-cz. 7. § rendelkezéséhez képest azon a helyen lehet, sőt kell tárgyalni, ahol vagyonuk rendszerint létezik és hozzátartozóik és örököseik laknak, mert ez a hely egyúttal igazi lakhelyük is. Hogy pedig mily előnyökkel jár az örökösödési eljárásnak ezen a helyen való lefolytatása, és különösen milyen hátrányokkal az ellenkezője: arra fentebb rámutattunk. Határozottan szükséges volna tehát, hogy — tekintettel a lakhelymegjelölés körül lábrakapott felületességre, — a haláleset-felvételre rendelt közegek belügyministeri körrendelettel figyelmeztessenek arra, hogy a felforgó körülmények szorgos figyelembevételével állapítsák meg, vajjon az örökhagyó elhalálozási és így tartózkodási helye tényleg utolsó rendes lakhelye volt-e, különösen pedig kioktattassanak arra, hogy magában véve a szolgálati viszony lakhelyet nem állapít meg.***

H. Sz.

* V. ö. Magyar ált. polg. tkv. tervezete 13. §.

** V. ö. 1877: XX. t.-cz. 113. § 4. pontot a külföldön való letelepedésre nézve és 10., 92. §§ általában. Kifejezetten így rendelkezik pedig a m. ált. polg. tkv. tervezete 11. § és a legtöbb külföldi törvény (német ptk. 8. §, svájci jav. 22. §).

*** Lapunk ezen számában közlünk két belügyministeri körrendeletet, melyek a haláleset felvételével megbízott közegeknek a nem rendes lakóhelyükön elhalt egyének halálesetfelvételeinél tapasztalt hiányos eljárására hívják fel a figyelmet. Ezen körrendeletek tehát azon esetekre vonatkoznak, amikor a halálesetfeltevő közegek az eset nyilvánvalósága folytán (kórházban stb. elhalt egyénekről lévén szó) tényleg megállapítják, hogy az elhalt egyének nem az elhalálozás helyén volt a rendes lakóhelye. Szükség volna már most, amint fenti cikkünkben kifejtettük, oly belügyministeri körrendeletre is, mely a halálesetfeltevő közegeket utasítsa arra, hogy ne csak ily nyilvánvaló esetekben, hanem egyáltalán, különösen pedig a cselédek specialis esetében különböztesse elhalálozási és tartózkodási hely egyfelől, és rendes lakóhely között másfelől.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

212. A másodbiróság végzésének a végrehajtató által felebbezett az a része, amely szerint az elsőbiróság végzésének megváltoztatásával a végrehajtató 1000 korona tőkét és járulékait meghaladó végrehajtási kérelmével elutasított, idevonatkozó indokolása alapján és azért hagyatott helyben, mert az 1874: XXXV. t.-cikknek a közjegyzői okiratok végrehajthatóságára vonatkozó 111. §-a szorosán lévén magyarázandó, annak az a rendelkezése, hogy „azon tények beállta, melyekhez a teljesítés kötve van, közokirat által bizonyítandó“, csak akképen magyarázható, hogy már magában a végrehajtási kérvényben igazolva kell lenni közokirattal annak, hogy a végrehajtónak a végrehajtáshoz való joga a végrehajtási kérvény beadásakor megnyílt; ez pedig az adott esetben közokirattal bizonyítva nem lett; mert a végrehajtónak, a ki adósával hetenként fizetendő részletfizetésben állapodott meg, a részletfizetések elmulasztása címén egész követelésének végrehajtásához a kérvényhez csatolt közokiratok alapján csak akkor lenne joga, ha a kérvényben erre vonatkozó közokirattal igazolta volna, hogy adósától az 1904. márczius 7-én követelhető 1000 kor. részletfizetést a teljesítés helyén és idejében valóban követelte, az adós azonban a részletfizetést nem teljesítette. Erre vonatkozó közokirat azonban a végrehajtási kérelemhez csatolva nem lett. (Curia 1905. márczius 24. 10074/904. sz.)

*

213. A másodbiróság végzése helybenhagyatik; mert a bemutatott könyvkivonatra vezetett közjegyzői hitelesítési záradékban az 1874: XXXV. t.-cz. 90. §-a 2. bekezdésében foglalt rendelkezéshez képest nincs igazolva az, hogy a könyv a törvényben előszabott módon vezetettik, már pedig ennek az igazolását a törvényes rendelkezés kifejezetten megkívánja, ennek hiányában tehát egyedül annak az igazolásával, hogy a könyv törvényes kellékekkel bír és hogy e könyvkivonatban feltüntetett tételek az üzleti könyv 24. lapján foglalt bejegyzésekkel szó- és szám szerint teljesen megegyezők, a könyvkivonat a zálogjog előjegyzése alapjául nem alkalmas okirat; mert továbbá a könyvkivonatból nem állapítható meg, hogy az abban feltüntetett követelés kereskedelmi ügyletből származik-e?

ennélfogva a másodbiróság a tkvi rend. 88. §-ának a) pontja értelmében a kért zálogjogi előjegyzést helyesen tagadta meg. (Curia 1905. június 15. 821. sz.)

*

214. Nem vitás a felek között a tényállás abban a tekintetben, hogy végrehajtható a 750 K összeget az 1904. július 1-től szeptember 13-ig terjedő arra az időre számítja, amely időtartam alatt végrehajtást szenvedő a kérdésben forgó ingókat nem használta. A végrehajtás elrendelésének alapul szolgált A. alatti közjegyzői okirat szerint végrehajtást szenvedő köteles volt ugyan az ingóknak a Népszínházban való gondos és rendeltetésszerű használatáért napi 10 K hasznobért fizetni; minthogy azonban, amíg egyrészt maga az okirat kétséget hagy fen az iránt, hogy a hasznobérösszeg fizetendő-e arra az időre is, amikor V. P. az ingóknak rendeltetésszerű használatában rajta kívül fekvő okok miatt gátolva van, addig másrészt köztudomású tény, hogy a budapesti „Népszínház“-ban a fentebb jelzett időben nyári szünet tartatván, az előadások szüneteltek; mely körülményből folyik, hogy a kérdéses ingóknak a „Népszínház“-ban való rendeltetésszerű használatában a fenti idő alatt V. P. az ő akaratán kívül fekvő okok miatt gátolva volt. Ezek szerint az A. alatti közjegyzői okiratban V. P.-nak fizetési kötelezettsége nem lévén oly szabatosan meghatározva, mint azt az 1874:XXXIV. t.-cz. 111. §-a előírja, az A. alatti alapján a kielégítési végrehajtást elrendelni nem is lehetett; minélfogva az 1874:XXXIV. t.-cz. 113. §-ának e) pontjára alapított kifogásoknak helyet adni, végrehajthatót végrehajtási kérelmével elutasítani kellett. (Curia 1905. május 12. 3658/1905. sz. a budapesti kir. tábla indokainak helybenhagyásával.)

*

215. Az elsőfokú fegyelmi bíróság határozata megváltoztatatik, kir. közjegyző ellen a fegyelmi eljárás az 1886:VII. t.-cz. 42. §-a 1. pontja alapján elrendeltetik és az elsőfokú fegyelmi bíróság további eljárásra utasítatik. Indokok: A kiderített tényállás szerint a kir. törvényszék 1888. október 27-én 355/2. szám alatt hozott végzésével a néhai hagyatékára vonatkozó iratokat visszaadta kir. közjegyzőnek a végzésben kijelölt hiányok pótlása és az iratok mielőbbi visszaterjesztése végett. Mikor pedig a kir. közjegyző az iratokat a részére történt kézbesítés után 30 nap alatt vissza nem terjesztette, akkor a kir.

törvényszék 1888. évi december 15-én 42763. szám alatt hozott végzésével a megbízás teljesítését 30 napi határidő kitűzésével sürgette. A kir. törvényszék iktatókönyvében és irattárában történt kutatás eredménye az, hogy a szóban forgó hagyatéki iratok azóta a kir. törvényszékhez vissza nem kerültek és a kir. közjegyző nyilatkozatai szerint nála sem található fel, de a kir. közjegyző nem képes kimutatni, hogy ő az iratokat a kir. törvényszéknek az iktatóhivatal útján visszaterjesztette volna. Alaposnak mutatkozik tehát az a vád, hogy a kir. közjegyző a neki adott birói megbízást nem teljesítette, a hivatalos iratokat rendeltetési helyükre el nem juttatta, sem meg nem őrizte s így a hivatalával járó köteleességeket az 1886:VII. t.-cz. 42. §-a 1. pontjába ütköző módon megszegte. A fegyelmi vétség büntetethezességének elévülése az ügy jelen állásában meg nem állapítható, de egyébként a birói megbízás azzal, hogy a kir. közjegyző annak a részére kitűzött határidők alatt eleget nem tett, meg nem szűnt és a hivatali köteleességmulasztás még most is folyvást tart. (Curia 1905. június 24. 235. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

216. A lakásjog személyhez kötött jog lévén, ha telekkönyvileg bekebelezve van is, arra zálogjog nem szereshető s amennyiben arra végrehajtás útján zálogjog szereshető, annak törlése eredeti érvénytelenség okából per útján kérhető. (Curia 1905. május 25. 8658. sz.)

*

217. A tkvi rdts. 93. §-a alapján nyert zálogjogi előjegyzésnél a közigazgatási hatóságnak a hiány megállapítása iránt tett hivatalos intézkedése a kereset beadását pótolja, s az igazolási határidőnek nyitva tartására ez okból szükség nincsen, azt a törlést kérelmező tartozik kimutatni, hogy a hiánynak felderítése végett a közigazgatási hatóság a további intézkedéseket meg nem tette, avagy pedig hogy a hivatalos nyomozás során megállapított, hogy hiány nincsen. (Curia 1905. május 9. 2377. sz.)

*

218. A perfeljegyzés a m. kir. Curiának 11. sz. polgári döntvénye szerint a telekkönyvi rdts. XIV. fejezete értelmében a bejegyzés érvénytelensége vagy megszűnte okából a bekebelezés által nyilvánkönyvi jogaiban sértett fél által támasztott kitörlési keresetek

alapján rendelkezhető el; folyamodók pedig keresetüket ingatlan tulajdona és átírásra alkalmas okirat kiadása iránt indították, amely a fentiek szerint a telekkönyvben fel nem jegyezhető. (Curia 1905. május 9. 1922. sz.)

*

219. A vagyonszövetség megszüntetési pernek, mint nem új nyilvántartási jog szerzésére irányulónak a feljegyzése, a kir. Curia 11. számú polg. döntvénye szerint kizárva nincs, tkvi akadály pedig fenn nem forog: ezeknél fogva a per feljegyzés iránt előterjesztett kérelemnek helyt kellett adni. (Curia 1905. április 26. 487. sz.)

*

220. A tkvi szabályokban egyedül a közigazgatási és birói hatóságoknak adatott meg ama kivételes jog, hogy ezeknek rendeletei vagy megkereső levelei folytán is történhetik meg az árva-gondnokság alatti és más birói felügyelet alatt álló személyek követeleéseinek a biztosítása érdekében a zálogjognak az előjegyzése, amennyiben az összeg számszerűleg elő van adva; aminélfogva azért, mert az egyházi előjáróság, mint ilyen, sem olyan birói, sem pedig olyan közigazgatási hatóságnak nem tekinthető, melynek rendelete vagy megkereső levele, esetleg jegyzőkönyve alapján a saját javára a zálogjognak az előjegyzése elrendelhető volna, az elsőbirósági végzésnek megváltoztatásával kérvényezőt a zálogjognak előjegyzése iránti kérelmével elutasítani kellett. (Curia 1904. április 7. 707. sz.)

*

221. A telekkönyvi rendtartásnak 74. §-a alapján az örök-hagyó hagyatékához tartozó ingatlanokra az örökös ellen zálogjog csak annak a lényeges előfeltételnek fenforgása esetén jegyezhető be, ha az ingatlanok tulajdonosául az örök-hagyó van kitüntetve. Oly esetben azonban, amikor az örökösnek mint adósnak joga az örök-hagyót telekkönyvön kívül megilletett valamely jogból származik, a jelzett lényeges előfeltétel hiányában a telekkönyvi rendtartás 74. §-a alapján zálogjog bejegyzésének helye nem lehet. (Curia 1905. május 17. 3733/1905. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

222. Az elsőbiróság utasítatik, hogy a felszámolót a felügyelő-bizottság megválasztása céljából a közgyűlés egybehívására és a K. T. 202. §-ának 2. bekezdésében előírt hírlapi hirdetmény három-

szori közzétételének igazolására pénzbírság terhe alatt hívja fel; hogy továbbá, amennyiben arról győződnek meg, hogy a felszámolásnak többé tárgya nincs, a cég törlése és üzleti könyveinek megőrzése iránt hivatalból intézkedjék.

Mert igaz ugyan, hogy a felszámolás alatt álló részvénytársaság cégének kitörlését a hitelező ezen minőségében és csupán ennél az érdekeltségénél fogva mint harmadik személy kérni nem jogosult s ennélfogva az elsőbirósági végzésnek a hitelező eziránti kérelmét elutasító része helybenhagyandó volt, de az elsőbirósági végzést azon részében, mely szerint a törvényszék a felszámolás befejezése érdekében egyéb intézkedésnek nem látta helyét, megváltoztatni kellett,

mert a bíróság törvényes felügyeleti jogainál fogva tartozik ellenőrizni azt, hogy a cégjegyzékébe bevezetett felszámolás a törvényes formák közt folytassék s a társaság feloszlása közzététessék . . . minthogy a felügyelő-bizottság választása iránt a felszámolás alatt a közgyűlést a felszámoló tartozik egybehívni, ugyanő erre, valamint a ker. törvény 202. §-ának 2. bekezdésében említett hirdetmény közzétételére, minthogy e kötelesegeit a felszámolásnak már az 1903. szeptember 29-én történt bejegyeztetése óta elmulasztotta, pénzbírság terhe alatt volt kötelezendő,

továbbá, mert a cégvalódiság elvéből folyik, hogy amennyiben a bíróság arról győződnek meg, hogy a cég jegyzékébe bevezetett felszámolásnak többé tárgya nincs, a bíróság a bejegyzett felszámolásnak a cégjegyzékből törlése és a kereskedelmi törvény 207. §-a értelmében az üzleti könyveknek megőrzése iránt törvényes felügyeleti jogánál fogva hivatalból is tartozik intézkedni. (Budapesti kir. tábla 1905. márczius 1. 460/v. sz.)

A másodbiróság végzése felebbvitt abban a részében, amely által az elsőbiróságnak végzései a megtámadott másodbirósági végzés rendelkezése értelmében megváltoztattattak, a benne vonatkozóan felhozott indokokból és azért hagyatik helyben, mert a K. T. 203. §-ának utolsó bekezdése értelmében a felügyelő-bizottságnak ellenőrzési kötelezettsége a felszámolás tartama alatt fennállván, kétségtelen, hogy a felszámolás alatt álló részvénytársaság felszámolójának kötelesege arról gondoskodni, hogy a felszámolás egész tartama alatt felügyelő-bizottság működhessek, ebből pedig következik, hogy a felszámolónak kötelesege a felügyelő-bizottság megválasztására nézve a kellő intézkedéseket megtenni; mert a felszámolás

alatt álló társasági vagyonnak a K. T. 204. §-a értelmében való tényleges felosztása a 202. §-ban előírt hirdetmény harmadszori közzétételétől számított 6 hó eltelle előtt meg nem történhetvén, a 202. §-ban említett hirdetménynek előzetes közzététele feltétlenül szükséges és mert a bíróságnak úgy törvényes felügyeleti jogánál fogva, mint a cégvalódiság elvéből kifolyólag nemcsak joga, de kötelessége is, amennyiben akár a felszámolónak betérjesztett jelentéseiből, akár egyébként megállapíthatja, hogy a felszámolásnak tárgya többé egyáltalában nincs, a felszámolásnak törléséről és az üzleti könyveknek megőrzése iránt hivatalból intézkedni. (Curia 1905. június 6. 622/o. sz.)

*

223. Felp.-eknek különben sem vitás részvényesi minősége a kereset mellett bemutatott részvényekkel igazolva lévén, felperesek a Kt. 174. §-a alapján a szóban forgó közgyűlési határozatok megtámadására kereseti joggal bírnak. Ennek daczára azonban a másodbirósági ítélet helybenhagyása mellett felp.-ek keresetükkel elutasítandók és a költségek fizetésére kötelezendők voltak, mert az alp.-i alapszabályok 34. §-a által előírt alakszerűség mellőzése miatt emelt az a kifogás, hogy a közgyűlési tárgysorozatban csak az alapszabályok 38. §-ának módosítása volt felvéve, a közgyűlés pedig egyéb alapszabályszakaszokat is módosított és ezen módosítás kapcsán a megválasztott vezérigazgatónak fizetését is megállapította, alappal azért nem bír, mivel az alapszabályok 38. §-án felül módosított 33., 35., 45., 46. §§-nak különben is lényegtelen változtatásai a 38. § módosításának okszerű és természetes következményeinek jelentkeznek, az ezzel kapcsolatosan megállapított vezérigazgatói fizetés pedig ugyancsak a 38. § megváltoztatásának szükségszerű folyománya volt, ez a körülmény tehát nem képez oly szabálytalanságot, mely alapul szolgálhatna az alakszerűség mellőzése miatt megtámadott közgyűlési határozat megsemmisítésére; mert a megtámadott többi közgyűlési határozat meghozatalánál, — amint ezt a másodbiróság ítélete helyesen kifejtette — a felp.-ek jelen voltak és azok hozatalában résztvettek, ezeknek a megtámadott közgyűlési határozatoknak megsemmisítését tehát nem kérhetik. (Curia 1905. márczius 8. 1477. sz.)

*

224. A folyamodók által budapesti fióktelepüknek a „S. és társa“ cég alatt, a cégjegyzékbe leendő bejegyzése iránt előterjesztett kérelem meg nem tagadható; mert a „S. és társa“ szavakkal kifejezett cégnév, mely alatt a folyamodók fióktelepüknek bejegyzését kéri, magyarul egészen megfelel annak a németül: „S. & Co.“ szavakkal kifejezett cégnévnek, mely alatt a folyamodók bécsi főtelepe bejegyezve van és így a kereskedelmi törvény 18. §-a annak, hogy a budapesti fióktelep a folyamodók által megjelölt céggel bejegyeztessék, útjában nem áll; és mert iparüzlet gyakorlására nem csupán természeti személyeknek, hanem cégeknek is adható engedély s ennél fogva a bejegyzési kérelem elutasítására okul nem szolgálhat, hogy az iparigazolvány nem a cégtagoknak, mint természeti személyeknek nevére, hanem a „S. és társa“ cég nevére állíttatott ki. Ezekből az okokból az elsőbiróság végzésének azt a részét, melylyel a folyamodókat a cégbejegyzési kérelmükkel elutasította, meg kellett változtatni.

Ellenben a végzést annyiban, amennyiben a folyamodókhoz T. O. cégelírásának bemutatására felhívást intézett, helyben kellett hagyni; mert a bécsi főtelep nevében való cégelírásra jogosított cégvezetőnek aláírása bemutatására vonatkozó ez a felhívás indokolt, mivel a fióktelep és a főtelep egy és ugyanazon cégnek a telepei és mivel a kereskedelmi törvény 38. és 39. §-aiból nyilvánvaló, hogy a cégvezető jogköre ugyanannak az üzletnek azonos cégű csupán egyik vagy másik telepére vonatkozóan helyileg nem korlátozható. (Budapesti kir. tábla 1905. márczius 22. 661. sz.)

*

225. Ha az alapszabályok akként intézkednek, hogy a közzétételnek a közgyűlést 14 nappal kell megelőznie, a közzététel szabályszerűen eszközöltetett, ha a közzététel napját is beszámítva a 14 nap letelt. (Budapesti kir. tábla 1905. április 4. 79/905. sz.)

*

226. A kereseti váltón az egyik elfogadó (B. M.) lakhelyétől különböző fizetési hely lévén kitüntetve, az telepített váltó; mint-hogy pedig azon telepes megjelölve nincsen, felperes a kereseti váltót az előzők elleni visszakereseti igényének fentartása céljából a váltótörvény 41. és 42. §-ainak egybevetett értelme szerint az intézményezettnek a telep helyén, vagyis Budapesten tartozott bemutatni és ezt a bemutatást óvással igazolni. Felperes ennek a köte-

lezettségének csak részben tett eleget, mert csak az egyik elfogadónál, Sch. B.-nál mutatta be a váltót, ellenben a másik elfogadónál, B. M.-nál nem. Minthogy pedig az ezek szerint hiányosan eszközölt bemutatás és erről felvett óvás felperesnek alperes forgató elleni visszkereseti jogának fentartására nem alkalmas, felperest keresetével elutasítani kellett. (Budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényeink 39643/1904. sz.)

Az elsőbíróság indokai alapján és a felebbezésekben felhozottakra való tekintettel még azért is helyben volt hagyandó az elsőbírósági ítélet, mert a több intézvénnyezettel bíró telepített váltó a visszkereseti jogok fentartása végett mindegyik intézvénnyezettől lévén óvatolandó, az a körülmény, hogy az egyik intézvénnyezett időközben elhalt s a bemutatás, illetve óvás ezen intézvénnyezettel szemben ez okból maradt el, a törvény rendelkezésével szemben figyelembe vehető nem volt. (Budapesti kir. tábla 2382/1904. sz.)

A másodbíróság ítélete helybenhagyatik. (Curia 1905. május 18. 4/1905. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

227. Házastársak részéről közösen történt ajándékozás visszavonására, az egyik házastárssal szemben elkövetett hálátlanság miatt, a másik házastárs úgy saját nevében, mint időközben elhalt házastársának örököse minőségében jogosult, mert ha a (megajándékozott) alperesek tényleg csak egyedül az (ajándékozó) felperes neje irányában tanúsítottak volna hálátlanságot, még akkor is a szerződés egységénél fogva az a hálátlanság kihat az egész szerződésre és a felperes úgy a saját, mint neje nevében is, mint annak kimutatott örököse, annak hatályon kívül helyezését már azért is kérheti, mert a tanuk vallomásából azt is meg lehet állapítani, hogy elsőrendű alperes a felperest tényleg és szóval becsületében érzékenyen megsértette s mert felperes a neje nevében is, mint annak örököse, az ez utóbbival szemben elkövetett vastag hálátlanság okából csak az esetre nem volna jogosítva az ajándékozás visszavonására, ha ez a hálátlanságot az alpereseknek megbocsátotta volna, ezt azonban az alperesek nem is állítják, sőt a tanuk azt bizonyítják, hogy felperes neje nem sokkal halála előtt meghatalmazást állított ki ügyvéde részére abból a célból, hogy

alperesektől a birtokot kiperelje. (Curia 1905. május 17. 2685/1904. sz. a másodbírósági ítélet megváltoztatásával.)

*

228. Alperes az 1901. évi nov. 9-én 5511., 5516/1901. sz. a. kelt árvaszéki határozattal nagykorúsított. Az a körülmény, hogy az a határozat csak később emelkedett jogerőre, közömbös, mert amint a teljeskorúság a törvény által evégből megszabott idő leteltével azonnal kezdetét veszi, ép úgy a korengedély következtében beállott teljeskorúság is az e részben jogérvényes határozathozatalra hivatott hatóság határozatának keltével azonnal hatályba lép. Alperes tehát a fenti árvaszéki határozat kelte napján, vagyis 1901. évi nov. 9-én vált nagykorúvá. Azt pedig alperes nem is állította, hogy a kereseti váltót a mondott határnap előtt aláírta volna, minélfogva alperesnek az a kifogása, hogy a kereseti váltót kiskorúságában írta volna alá, alaptalan. (Curia 1905. április 28. 533/1905. sz.)

*

229. A végrehajtási törvény 185. és 186. §-ai értelmében a visszarverés elrendelésének ténye az alapárverést nem hatálytalanítja ugyan, azonban a 185. § utolsó bekezdése szerint, az alapárverési vevőnek csakis a visszarverés megtartásáig van joga a vételár befizetése iránt fennálló kötelezettségét teljesíteni, mely esetben az újabb árverés felfüggesztendő. A foganatosított visszarverés megszünteti és így azáltal az alapárverési vevőnek is a 185. § végbekezdése értelmében, már végleg megszűnt a vételár befizetése iránt addig fennállott kötelezettség teljesítése iránti joga és az alapárverésből kifolyólag a volt vevőre nézve már csakis a 186. §-ban meghatározott esetleges vételárkülönbözet iránti kötelezettsége marad fenn. (Curia 1905. márczius 31. 2023. sz.)

*

230. A kérdésben levő zongora ép úgy mint egyéb bútornemű, melyet a nő férje házához férjhezmenetele alkalmából hoz, kétségtelenül oly kiházásítási tárgy tekintete alá esik, mely mindkét házastárs közös használatára van szánva, azt tehát a férjétől eltávozott és különválva élő nő mindaddig, míg házasság törvényesen fennáll, anyagi jogszabályaink szerint vissza nem követelheti. Ez a jogszabály azonban a jelen esetben nem szolgálhat okul arra, hogy felp. azon az alapon, mivel a házassági kötelék eddigelé fel nem bontatott, de még a válóper sem tétetett folyamatba, a kereset

egészen és feltétlenül elutasítsák, mert a közös használat jogával szemben áll a férjnek az a kötelessége, hogy az ekképen házához és rendelkezése alá jutott dolgokat, amennyiben jogi sajátságuk és rendeltetésük szerint az elhasználhatók közé nem tartoznak, a jó családapa gondosságával megőrizze, gondozza, fentartsa, károsodástól megóvja, már pedig ezt a kötelezettségét szegte meg rosszhiszeműen az alp., midőn a neje által házához hozott és úgy a per adatai, mint saját elismerése szerint nejének a felperesnek kizárólagos tulajdonát képező kérdésben levő zongora tekintetében túrta, hogy az a felperessel korábban folytatott hasonló természetű perben jelenlegi ügyvéde részére vele szemben megállapított és utóbb peresített költség kielégítésére, tehát saját tartozásának behajtására lefoglaltassék és elárvereztessék, anélkül, hogy a távollevő neje tulajdonát képező, de az ő használata, kezelése és gondozása alatt álló eme ingóságának a zár alóli feloldása iránt a kellő lépéseket vagy maga megtette, vagy a tulajdoni igénynek kellő módon és időben a felperes által lehető érvényesítése végett utóbbit a foglalásról az eljáró végrehajtó útján vagy közvetlenül értesítette volna. Ily körülmények között nem lehet elvitatni felperestől legalább is azt a jogot, hogy alperestől a zongora tekintetében, mely a házasság felbontása esetére felperesnek alperes által természetben vissza lenne adandó, mit azonban alperes eleve is a fenti módon rosszhiszeműen meghiusított, biztosítást követelhessen olyképen, hogy alperes annak a zongorának árveréskori értékét felperes javára birói létbe helyezni tartozzék. Helyes tehát a felebbezési bíróságnak jogi álláspontja és ítélete annyiban, amennyiben alperesnek kötelezettségét a zongora értékének kézhez leendő lefizetésére megállapította, s ebből folyólag aaptalan idevonatkozó részében az alperesnek felülvizsgálati kérvénye. (Pozsonyi kir. tábla.)

*

231. Az ő-i. tjkv. hiteles másolata tanúsága szerint, az abban felvett ingatlanból felperes a nevében álló résznek nem teljes tulajdonosa, amennyiben arra F. I-né javára az életfogytiglani haszonélvezeti jog van bekebelezve, már pedig a vagyonközösségnek árverés útján való megszüntetését csak a teljes tkvi tulajdonos kérheti, aminek következtében felperes, tekintettel még arra is, hogy a C. 4. és 22. szerint haszonélvezeti szolgálmi joggal bíró egyéneket perbe sem vonta, helyesen lett keresetével elutasítva. (Curia 1905. márczius 3. 2981/1904. sz.)

*

232. Azáltal, hogy az adós helyett ennek tartozását más átvállalja, az adósnak a hitelezővel szemben kötelezettsége csak akkor szűnik meg, ha az átvállaláshoz a hitelező akként járul hozzá, hogy az adóst a kötelezettség alól kifejezetten felmenti. (Curia 1905. márczius 16. 613/1904. sz.)

*

233. Végrehajtási eljárásban, azokban az esetekben, midőn a kiküldött a végrehajtató ügyvédének jelentkezésére jár el, vagy midőn az ügyvéd által képviselt végrehajtató kérelmére az ügyvédi képviselet kitüntetése mellett elrendelt kiküldetésben a végrehajtató külön jelentkezése nélkül is eljárni tartozik, a végrehajtási jogcselekmény teljesítése körül felmerült s a kiküldöttet megillető költségek megfizetésére, kiküldött kérelméhez képest, a végrehajtató és ügyvéde egyetemlegesen kötelezhetők. (Marosvásárhelyi kir. tábla 15. sz. polg. teljes ülésű döntvénye. Hit. 1905. június 20.)

*

234. A keresetlevélben körülírt postatakarékpénztári betétkönyv örökhatályos halálakor annak hagyatékában nem találtatott, hanem az már akkor alperes birtokában volt. Maga ez a körülmény vélelmet szolgáltat arra nézve, hogy alperes ennek a betétkönyvnek tulajdonát az örökhatályostól megszerezte. Ezzel a vélelemmel szemben felperes tartozott volna bizonyítani, hogy alperes nem jogszerű címen jutott annak birtokába.

Az 1885. IX. t.-cz. 17. §-nak mellőzése a betétkönyv jogszerű megszerzésének útjában nem áll; mert az a törvény csak a betevő és a postatakarékpénztár közötti jogviszonyt szabályozza, de egyáltalán nem érinti a tulajdonszerzésnek ama feltételeit, melyeket az általános magánjogi szabályok megállapítanak. (Curia 1905. május 31. 5337. sz.)

*

235. A K. T. 347. §-a nem tartalmaz ugyan a hiteles személy közbejöttével tartott nyilvános árverés miként leendő közzétételére nézve részletes intézkedéseket, mégis a K. T. 271. §-ából kétségtelen, hogy a késedelmes vevő rovására történnének csak az olyan árverés tekinthető, amelynél az eladó a rendes kereskedő gondosságával eljárva, az árverés közzétételét olyan módon eszközözi, amely rendes körülmények között a késedelmes vevő érdekeinek megóvására alkalmasnak látszik. (Curia 1905. június 23. 1382. sz.)

*

236. A végrendelet minden lapjának keresztvonalakkal való áthúzása az érvénytelenítésnek kétségtelen jele ugyan, de azáltal a végrendelet hatályát csak akkor veszti el, ha bebizonyíttatik, hogy az áthúzás azoktól származik, kik a végrendelet visszavonására jogosítva voltak.

Az A) alatti végrendelet, K. L. és neje Z. T. közös végrendelete s minthogy a nejét túlélő K. L. neje hagyatékában az örökösödést a közös végrendelet alapján elfogadta, a végrendeletben nejeinek rokonai javára tett hagyományokat is elfogadni tartozott. Nem változtat ezen az sem, hogy a vagyon szerzeményi lévén, neje hagyatékát a törvény alapján is ő örökölte volna; mert nejeinek jogában állott saját vagyona felett másként is végrendelkezni s kétségtelen, hogy az A) alatti végrendeletet abban a feltevésben alkotta, hogy az egészben teljesíteni fog. E szerint nyilvánvaló, hogy az A) alatti végrendelet csak mindkét házastárs közös akaratával volt a kérdéses hagyomány tekintetében érvényteleníthető.

Ámde az nincs bebizonyítva, hogy az A) alatti közös végrendelet keresztülhúzása Z. T. hozzájárulásával történt s ekkép bizonyítottnak az sem tekinthető, hogy a Z. T. részéről a felperes mint közeli rokona javára tett kérdéses hagyomány visszavonatot.

A közös végrendelet ugyanis K. L. iratai közt a leltározás alkalmával találtatott meg, tehát Z. T. halála után is K. L. birtokában volt. Ő azonban neje elhunytakor a hagyatéki bírósághoz nem az A) alatti, hanem az 1882. augusztus 13-án kelt D) alatti közös végrendeletet mutatta be s ebben az ő rendelkezési jogát korlátozó intézkedések nem foglaltatván, külön végrendeletet tett. Ezek a ténykörülmények valószínűvé teszik ugyan, hogy az A) alatti végrendelet keresztülhúzása K. L. akaratával történt, arra azonban az ennek 5. pontjában foglalt hagyomány megszűntét állító s ennél fogva annak bizonyítására kötelezett alperes semmi elfogadható bizonyítékot sem hozott fel, hogy az A) alatti keresztülhúzásához Z. T. is hozzájárult; minélfogva a kereseti hagyomány hatályában fennállónak volt kimondandó, annál inkább, mert felperes e hagyomány követeléséhez való jogát a hagyatéki tárgyaláson is fentartotta, abból pedig, hogy a K. L. külön végrendelete alapján támasztható igényeit felsorolta, e jogáról való lemondásra következtetést vonni nem lehet. (Curia 1905. május 10. 3453. sz.)

*

237. Itélkezési gyakorlatunk által elfogadott jogszabály, hogy ha az utóörökös az örökgyónak nem kortársa, úgy csak egyszeri helyettesítésnek van helye, vagyis az, hogy a helyettesítettnek ismét helyettes rendeltessék, megengedve nincs; de jogszabály az is, hogy a helyettesített az örökséghez csak úgy juthat, tekintet nélkül arra, hogy az örökgyónak kortársa volt-e, vagy sem, ha az előörököst túléli. Az előörököst túl nem élő utóörökösre az örökség meg nem nyílik s úgy tekintendő, mintha nem is létezett volna. (Curia 1905. június 8. I. G. 111. sz.)

*

238. A végrendelet alapján az abban megnevezett örökös, ha általános örökössé nevezve nincs, valamint a hagyományos, kizárólag csak azon vagyontárgyat vagy értéket kaphatja, ami a végrendeletben az ő részére kifejezetten hagyva van, a hagyatékhoz tartozó az a vagyon pedig, amelyről a végrendelettel intézkedés nem tétetett, a törvényes örökösöt illeti. Arra való tekintettel tehát, hogy az örökgyó által alkotott végrendeletben arról a 4000 kor.összege, melylyel örökgyónak testvére, D. L. tartozott, intézkedés nem történt, ezt az értéket az általános örökössé ki nem nevezett hátrahagyott házastárs D. J. a végrendelet alapján nem igényelheti, annyival kevésbé, mert D. J. a 4000 korona összeg és járulékai iránt folyamatba tett perben nyíltan beismervén azt a körülményt, hogy a keresetbe vett összeg egy része annak a pénzbeli értéknek, melyet D. L. az ő és örökgyó D. P. közös atyja D. L. után maradt hagyatékából örökségi jutalék címén kötelezett az örökgyó D. P. részére fizetni, a 4000 korona kétségen felül olyan ági természetű vagyon, amelyre végrendeleti intézkedés és lemenő örökösök hiányában az apa, illetve az attól leszármazó oldalokon, vagyis D. L. öröklési joga nyílt meg. (Curia 1905. május 24. 165/1904. sz.)

*

239. Mindkét alsóbíróság ítélete az írásbeli végrendeletre vonatkozó felebbezett részében megváltoztattatik és kimondatik, hogy néh. F. Zs. örökgyó által 1900. évi okt. 11-én tett írásbeli magánvégrendelet érvényessége vagy érvénytelensége ebben a perben eldöntendő; minélfogva az elsőbíróság utasíttatik, hogy e tekintetben a netán szükségesnek mutatkozó további eljárás foganatosítása után új ítéletet hozzon. Mert felperesek keresetének az a célja, hogy a törvényes örökösödési igényeik érvényesítésének útjában

álló akadályt elhárítsák. Ebből a czélból támadták meg örökhagyónak alperesek által vitatott szóbeli végrendeletét. Igaz ugyan, hogy alperesek elleniratukban örökösödési igényüket már nem a szóbeli, hanem az eredetiben is bemutatott írásbeli végrendeletre alapították; minthogy azonban egyrészt az örökösödési igények per útján a hagyatéki eljárás előrebocsátása nélkül is érvényesíthetők s felperesek, habár csak óvatosságból, az írásbeli végrendelet elleni kifogásaikat tüzetesen előadták, s azok a perben kellően megvitattak, másrészt a hagyaték nem adható át törvényes örökösöknek addig, míg a végrendeletre támaszkodó örökösöknek igénye bírósággal alaptalan ki nem mondatik, ennél fogva az alsóbíróságok ítéletének megváltoztatásával az érintett írásbeli végrendelet érvényessége, vagy érvénytelensége ebben a perben eldöntendő s e végből az elsőbíróság megfelelő további eljárásra utasítandó volt. (Curia 1905. április 26. 4332/1904. sz.)

*

240. A felperesek keresetükben mindenekelőtt néh. B. M. 1878. június 19-én kelt végrendeletének valódiságát támadták meg. Ez a kifogásuk azonban nem volt bírói figyelembe vehető; mert a felperesek jogelődei a kérdéses végrendeletnek 1879. évi márczius hó 6-án történt bírói kihirdetésénél az erről felvett jegyzőkönyv tanúsága szerint jelen lévén, ugyanakkor annak valódisága ellen mi megjegyzést sem tettek; sőt azzal, hogy ők, illetve haláluk után jogutódaik a felperesek az azóta lefolyt 22 évi idő alatt a végrendeletet valódisága tekintetében meg nem támadták, a végrendelet valódiságát elismerőknek voltak tekintendőek és így azt a felperesek ezen az alapon most már annyival kevésbé támadhatják meg, mivel ők e hosszú ideig tartó hallgatásukkal maguk szolgáltattak okot arra, hogy az I. r. alperes az összes végrendeleti tanuknak időközben történt elhalálása következtében a végrendelet valódiságát bizonyítani most már képtelen. Ezenkívül a felperesek a kérdésben forgó végrendelet érvényességét a törvényes alaki kellékek hiánya miatt is megtámadták; jelesül felhozták keresetükben azt, hogy a végrendeletben a végrendelező előtt történt felolvasás, valamint az általa való elfogadás ténye bizonyítva elő nem fordul, sem pedig az sincsen bizonyítva benne, hogy a végrendelet alkotásánál a tanuk együttesen és egyszerre jelen voltak volna. Ez a kifogás azonban alaptalan, mert a végrendelet utolsó mondatában kifejezetten bennfoglaltatik az, hogy a végrendelet a végrendelező előtt élő

szóval felolvastatott és általa jól meg lett értve, az ezekhez kapcsolt az a kifejezés pedig, hogy a végrendelező a felolvasott végrendeleti szöveget magáénak kiadta, értelem szerint azonos azzal, hogy a végrendelező azt elfogadta, azaz végakarátának kijelentette és amidőn ugyane végmondásban az is foglaltatik, hogy az aláírás az okiraton aláírt tanuk előtt történt, ebből a szavak logikai értelme szerint önként következik, hogy a tanuk együtt jelen voltak. Egyéb alaki kellék hiánya a keresetben nem panasztatván, a végrendelet alaki érvényessége más tekintetben nem volt vizsgálat tárgyává tehető, végre a felperesek tartoztak volna bizonyítani azt a kereseti állításukat, hogy néh. B. M. az A) alatti végrendelet alkotásakor az akarat szabad elhatározására képtelen elméleti állapotban volt volna; ennek a bizonyítására azonban a felperesek a perben mit sem hoztak fel. Ez okból a felpereseket a végrendelet érvénytelenítése és a törv. örökösödés iránt indított keresetükkel el kellett utasítani és ugyanőket, mint teljesen pervesztéseket az 1868. évi LIV. t.-cz. 251. §-a alapján a perköltség megtérítésére is kötelezni. (Curia 1905. április 27. 2605/1904. sz. a pozsonyi kir. tábla ítéleti indokainak helybenhagyásával.)

*

241. Az örökhagyó az apja néh. Sz. M. után reá örökségképen szállott ingatlant 1500 K-ért eladta. Az öröklött ingatlan vételárából 560 K-ért vette a p—i s felperesnek jogérvényesen megítélt ingatlanokat. Minthogy eszerint örökhagyóra az apja után örökségkép szállott ingatlan természetben nincs meg, annak értéke nem a hagyatékban található szerzeményi ingatlanok természetben való megítélése által, hanem készpénzben pótlendő akként, hogy az elidegenített ági vagyont helyettesíti annak vételára, vagyis 1500 K, amelyhez járul az apai hagyatékhoz tartozó ingók értékéből örökhagyóra jutott 6 K 7 f. Ebből az apai hagyatékot terhelő 2763 K 20 f hagyatéki adósságnak örökhagyóra eső $\frac{1}{8}$ -ada = 345 K 50 f és felperesnek megítélt p—i ingatlanoknak 560 K vételára levonván, 1. r. alperes a hiányzó ági vagyont pótlásául 600 K 67 f s jár. tartozik felperes és 2. r. alperes részére megfizetni. Ennyiben tehát mindkét alsóbíróság ítélete megváltoztatandó, ellenben a hagyaték többi részének mint házasság alatti s ekkép közszerzeménynek hitvestársi öröklés címén az 1. r. alperest részére való megítélése tekintetében a kir. tábla ítélete helybenhagyandó volt. (Curia 1905. május 24. 5036/1904 sz.)

*

242. Az elsőbírósági ítélet indokolása arra nézve, hogy örökhagyó végrendelezési képességgel bírt, helyesnek fogadtatik el, tekintettel arra is, hogy örökhagyó saját kérelmére, elmeállapotának megvizsgálása nélkül helyzetetett gondnokság alá. A végrendelet 1. r. alperesre nézve érvényesnek tekintendő, mert jóllehet a végrendeleti tanuk közül F. J. és neje a végrendeletben részesített 1. r. alperes szülői, de e tanukat nem számítva, a rendelkezés még 4 oly tanu előtt történt, akik a végrendelet szóbanforgó részénél tanukul alkalmazhatók voltak. Utóbbiak közül K. J. ugyan 1. r. alperes másodízi sógora, azonban ily sógorsági viszonyról az 1876:XVI. t.-c. 9. §-ában említés téve nincs. Ellenben 2. r. alperesre nézve az idézett 9. §-nál fogva fenforog az az eset, hogy a végrendelet által neki szánt előnyben nem részesülhet azért, mert a végrendeletnél alkalmazott hat tanu közül kettő szülői, egy pedig másodízgleni oldalrokona s így e három tanut nem számítva, a végrendelezés nem történt a szükséges számú tanu előtt. Az örökhagyó azonban az 1. és 2. r. alpereseket egész hagyatékára nézve rendelte el örökösökül s így kifejezést adott abbeli akaratának is, hogy hagyatékából törvényes örökösire semmi sem szálljon; ily esetben pedig az, hogy a 2. r. alperes öröklősi jogával nem élhet, következményül azt vonja maga után, hogy a megüresedett rész a másik kinevezett örökösökre, t. i. 1. r. alperesre száll. Az ügy ily állása mellett a felperesek a végrendeletet az örökhagyó végrendelezési képességének hiánya miatt megtámadni jogosítva voltak ugyan, de a 2. r. alperes javára tett rendelkezés megtámadására jogosítottaknak nem tekinthetők, mert a fent kifejtettekben következik, hogy e rendelkezés hatálytalanítására nézve érdekelve nincsenek. S minthogy 1. r. alperes, akit a fentebbiek szerint a végrendelet alapján az egész örökség illetné, azt a maga és a 2. r. alperes javára kérte megítéltetni, ennél fogva felpereseket keresetükkel elutasítani és 1. és 2. r. alpereseket végrendeleti örökösöknek kijelenteni kellett. (Curia 1905. április 18. 3893/1904. sz. a budapesti kir. tábla indokainak helybenhagyásával.)

*

243. Azon vagyon, melyet az örökhagyó nagyanyja, mint elhunyt férjének megajándékozottja az örökhagyót a nagyanya után megillető köteles rész fejében fizetett a gyámpénztárba, a nagyanyáról hárultnak tekintendő, s így abban a nagyanya jelen esetben nem örökösödhetik, mert amennyiben a vagyon nem tőle vagy

ágától származik, a nagyanyát a törvényes örökösödés csak az esetben illeti meg, ha sem szülők, sem ezektől leszármazott oldalrokonok nincsenek. (Curia 1905. június 13. 2465/1905. sz. a pécsi kir. törvényszék indokainak helybenhagyásával.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

244. Tekintve, hogy a tárgyiratok között levő vétív tanusága szerint a fizetési meghagyás panaszosoknak az 1903. évi február hó 3-ik napján kézbesített s hogy ebből kifolyólag panaszosokra nézve ennek fizetési kötelezettsége, az 1881:XXXIV. törvénycikk 18. §-a értelmében a fizetési meghagyás kézbesítése napjától számítandó 40 nap alatt vagyis oly időben állott be, a melyben az 1903. év első négy hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1902:XXIV. törvénycikknek hatálya fennállott, panaszosoknak az a késedelmezésük, melynek következtében a terhükre kiszabott illetéket csupán az 1904. évi május hó 18-ik napján fizették meg, nem biztosíthatja számukra azt a kedvezményt, hogy a fizetési meghagyás kézbesítése után bekövetkezett és az eszközölt fizetést megelőzőleg lejárt időközi költségvetési és illetve ezt pótló felhatalmazási törvény hiányának idejére késedelmi kamatok tőlük ne követeltessenek. Ez oknál fogva, mivel a költségvetési és illetve ezt pótló felhatalmazási törvénynek hiánya idején az ez idő előtt keletkezett fizetési kötelezettség meg nem szűnik, hanem csupán annak érvényesítése van felfüggesztve, a panaszolt határozatnak úgy rendelkezése, mint indoka törvényes. (17071/1904. P. sz.)

*

245. Tekintettel arra, hogy a tárgyiratok között levő vétívek tanusága szerint a vonatkozó fizetési meghagyások panaszosnak az 1904. évi márczius hó 3-ik napján, tehát költségvetési és illetve ezt pótló felhatalmazási törvény hiányának idején kézbesítettek: a késedelmi kamatok számíthatásának szempontjából megállapítandó volt az, hogy ezek az 1904:IV. t.-cikk hatályba lépésének napján, vagyis 1904. évi márczius hó 30-ik napján kézbesítetteknek tekintendők. (17082/1904. P. sz.)

*

246. A kereskedelmi alkalmazottak felvételére vonatkozó szolgálati szerződéseket, — foglaltassanak azok levélbe, vagy sem — a feltételes illetékmentesség nem illeti meg és azok a szolgálati szerződésekre megszabott illeték alá esnek. (6378/1905. P. sz.)

*

247. Külföldiek belföldi pénzintézeteknél elhelyezett tőkéikből folyó jövedelmeik után 10% tőkekamat- és járadékadót tartoznak fizetni. (20285/1904. P. sz.)

*

248. Perben adott szakértői vélemények, mint bizonyítványok illetékezendők. (231/1905. P. sz.)

*

249. Abban az esetben, ha az ingatlanok „a hagyatéki tárgyalás befejezése és a telekkönyvi átírás előtt eladatnak,” az ill. dijj. 95. tétel B. 4. jegyzete értelmében az örökösök csupán a vételár, mint ingó után fizetik az illetéket. S miután a hagyatéki eljárás befejezettnek csupán a hagyatékátadó végzés jogerőre emelkedésével tekinthető, s miután a jelen esetben az ingatlanok árvaszéki jóváhagyás mellett, tehát a hatóság közbenjárása folytán eladattak és az adásvételi szerződések a fent részletezett tényállás szerint a hagyatékátadó végzés jogerőre emelkedése előtt kötettek meg, és azok megkötése és jóváhagyása a telekkönyvi átírást is megelőzte, ez a bíróság mindazon feltételek fenforgását megállapítja, amelyektől az idézett törvényes rendelkezések alkalmazása függ, annál is inkább, mert az idézett rendelkezés csak azt kívánja, hogy az adásvételi szerződés a telekkönyvi átírás előtt kötettek meg, de ezen rendelkezések alkalmazása nincs ahhoz a feltételhez kötve, hogy az örökösök tulajdonjoga tényleg be ne kebeleztesse. (19802/1904. P. sz.)

*

250. Három évre jogerősen megállapított III-ik osztályú kereseti adó azon czímen, hogy az üzlet munkazárlat (sztrájk vagy más vis major) következtében időközben szünetelt, nem mérsékelhető. (4653/1905. P. sz.)

*

251. Tekintve, hogy az illetékdíjjegyzék 16. t. D. 11. pontja szerint a vételárköveteléseknek telekkönyvi bejegyzése illetékmentes, nemkülönb tekintve, hogy nincsen törvényes rendelkezés, mely magának a telekkönyvi bejegyzésnek ezt az illetékmentes voltát

ahhoz a feltételhez kötné, hogy a vételárkövetelésnek bekebelezése magában a főügyletről kiállított okiratban legyen kikötve: annak a panaszbeli kérelemnek, hogy az 1899. évi szeptember hó 26-ik napján 260. ügyszám alatt kelt közjegyzői okiratnak IX. pontjában foglalt s az A. s. k. 979/1899. t. sz. alatt már megilletékezett adás-vételi ügyletből fenmaradt vételárhátraléknak az eladó javára, az eladott ingatlanra, zálogjogilag történt biztosítása illetékmentesnek mondassék ki, helyet kellett adni. Tekintettel azonban, hogy az illetékdíjjegyzéknek most idézett rendelkezése ugyanezt az illetékmentességet a peres és perenkívüli költségek biztosítására szolgáló 4000 kor. átalányösszegnek bejegyzésére is nem biztosítja: ez összegnek bejegyzése után az illetékdíjjegyzék 16. t. B. a) alapján az illeték a jelen ítélet rendelkező részében kitett összegben fentartandó volt. Az a panaszbeli kifogás, hogy az esetben, ha az illetékkiszabásnak mégis helye lenne, az illeték, a bélyeg- és illetéktörvények és szabályok 95. § 4. pontja értelmében, első sorban a magát ennek megfizetésére lekötöztetett G. Arnoldtól lenne követelendő, figyelembe vehetőnek nem találtatott és pedig azért, mert dologi jogoknak telekkönyvi bejegyzésénél az ez után járó illeték megfizetésére irányuló kötelezettség nem a bélyeg- és illetéktörvények és szabályok 95. §-ának hivatkozott 4-ik, hanem e §-nak 5-ik pontja értelmében bírálendő el. Ez idézett pont szerint pedig dologi jogok telekkönyvi bejegyzésénél az illetékfizetésre azok vannak kötelezve, a kiknek javára a bejegyzés történt; ha azonban a bejegyzést az kéri, a ki a jogot adja, a bejegyzési illeték lefizetésére ez utóbbi is egyetemlegesen köteleztetik. Tekintve, hogy a r.-i királyi járásbírósnak mint telekkönyvi hatóságnak a bekebelezést elrendelő 4125/1904. telekkönyvi számú végzése fejből kitetszik, miszerint a zálogjognak panaszos r. t. javára leendő bekebelezését G. Arnold kérte: az egyetemleges kötelezettség, az idézett törvényes rendelkezés alapján reá vonatkozólag kimondandó volt. (5236/1905. P. sz.)

Ministeri rendeletek.

A kórházakban elhalt egyének haláleseteinek felvétele.

A kórházakban elhalt egyének haláleseteinek felvétele tárgyában 1896. évi június hó 7-én 51.079. sz. a. kelt körrendeletre hivatkozólag az igazságügyminister úrral egyetértőleg kijelentem, hogy az 1895. évi október hó 11-én 43.194. I. M. sz. a. kibocsátott bel- és igazságügyministeri rendeletnek a székesfővárosi kerületi előljárók által oly irányban kívánt módosítása, hogy az 1891. évi 15.942. sz. belügyministeri rendelet fentartásával a kórházakban elhaltakról a halottkémi jelentés azon község előljáróságának küldessék meg a haláleset felvétele végett, amelyben az elhaltnak utolsó rendes lakóhelye volt, nem teljesíthető. Mert az örökösödési eljárásról szóló 1894 : XVI. t.-cz. 9., 10., 16., 20. és 22. §-ainak egybevetéséből nyilvánvaló, hogy a halálesetet mindig az elhalálozás helyén működő hivatalos közegnek kell felvenni és az elhalálozás helye szerint illetékes járásbirósághoz beterjeszteni, amely azt azután, ha az örökösödési eljárásra nem illetékes, az 1894 : XVI. t.-cz. 22. §-ában megjelölt intézkedések megtétele után az örökösödési eljárásra illetékes járásbirósághoz teszi át. A halálesetet felvevő közeget tehát nem lehet felmenteni attól, hogy az adatokat a szükséghez képest az elhalt lakóhelyének előljáróságától szerezze meg. Az ebből származó munkaszaporulat el lesz kerülhető azáltal, ha az előljáróságok a haláleset felvétele végett szükséges megkeresésekre és válaszokra a haláleset-felvételi ív mintája szerint megfelelően szerkesztett űrlapokat használnak. Felhívom ennél fogva a címet, intézkedjék az iránt, hogy oly esetben, midőn a haláleset felvételéhez szükséges s más előljáróságtól kívánt adatok az 1894 : XVI. t.-cz. 20. §-ában megszabott határidő alatt nem voltak megszerezhetők, ezt a halálesetek havi kimutatásának „Észrevételek“ rovatában avégből jegyezzék meg, hogy a járásbiróságok ily úton a késedelem okáról tudomást szerezzenek. (64582/V—a/1905. B. M. számú belügyministeri körrendelet 1905. június 30-ról.)

*

Halálesetfelvételnél irányadó szempontok mindazon esetekben, mikor az elhalt egyénnek nem az elhalálozás helyén volt a rendes lakóhelye. Az igazságügyminister úr f. évi július hó 10-én 23,488. sz. a. kelt átiratában arról értesített, hogy a hozzá

felterjesztett adatok szerint oly egyének halálesetének felvétele körül, akiknek nem az elhalálozás helyén volt utolsó rendes lakóhelyük (pl. kórházban, bányatelepeken stb. haltak el máshonnan odajött egyének), haláleset felvételével megbízott közegek különbözőkép járnak el. Gyakran fordul elő, hogy az illető közegek a haláleset-felvételi ívet a megfelelő tudakozódások mellőzésével csak néhány pont kitöltésével terjesztik be az elhalálozás helyére nézve illetékes kir. járásbirósághoz, a többi pontra vonatkozó adatok beszerzését pedig a kir. járásbiróságra hárítják át. Ezeknek elkerülése és egyöntetű eljárás biztosítása céljából felhívom címedet, hogy a felügyelete alatt álló és örökösödési ügyekben eljáró közegeinek figyelmét az alábbiakra hívja fel: Az 1894 : XVI. t.-cz. 9., 10., 16., 20. és 22. §-ainak egybevetéséből nyilvánvaló, hogy a halálesetet mindig az elhalálozás helyén működő illető hivatalos közegnek kell felvennie és az elhalálozás helye szerint illetékes kir. járásbirósághoz beterjesztenie, amely azt azután, ha az örökösödési eljárásra nem illetékes, az 1894 : XVI. t.-cz. 22. §-ában megjelölt intézkedések megtétele után az örökösödési eljárásra illetékes járásbirósághoz teszi át. Az 1894 : XVI. t.-cz. rendelkezéseivel ellenkezik az az eljárás, hogy a haláleset felvételével megbízott közeg csak az elhalálozás helyén megtudható adatokat jegyezze be a halálesetfelvételi ívbe s a halálesetfelvételi ívet hiányos alakban terjessze be az elhalálozás helyén illetékes kir. járásbirósághoz; törvényellenes az az eljárás is, hogy ez a járásbiróság a halálesetfelvételt a netán szükséges pótlások és kiegészítések elrendelése nélkül küldje át az örökösödési eljárásra illetékes kir. járásbirósághoz és csak ez utóbbi intézkednék a halálesetfelvétel kiegészítése iránt. Az 1894 : XVI. t.-cz. 12. §-a ugyanis határozottan rendelkezik abban a tekintetben, hogy a haláleset felvételénél mit kell kinyomozni és hogy a kinyomozandó adatokat a halálesetfelvevő közeg nemcsak a községi előljáróság rendelkezésére álló, hanem a beszerezhető hivatalos adatok felhasználásával állapítja meg. Eszerint nem lehet a halálesetet felvevő közeget felmenteni attól, hogy a szükséges adatokat esetleg más község előljáróságával való levelezés útján nyomozza ki. Az 1894 : XVI. t.-cz. 22. §-a szerint a járásbiróság köteles a hozzá beterjesztett halálesetfelvétel adatainak pótlása és kiegészítése iránt intézkedni és csak az erre vonatkozó intézkedés foganatosítása után teheti át a halálesetfelvételi ívet az örökösödési eljárásra illetékes kir. járásbirósághoz. A haláleset felvételének célja ugyanis az elhalá-

lozás tényének és idejének megállapításán kívül mindazoknak az adatoknak kipuhatólása és összegyűjtése, amelyekből a bíróság az elhalt személy és hátrahagyott vagyonának viszonyait előzetesen megismerheti s amely viszonyok a további eljárásra kiindulási pontul szolgálhatnak. Addig, amíg ezek az adatok a halálesetfelvételi ívben kitüntetve nincsenek, a bíróság, amelyhez a hiányos halálesetfelvétel beterjesztett, a további eljárás tekintetében egész bizton-sággal helyes irányban nem intézkedhetik, hanem előbb az 1894. évi XVI. t.-cz. 22. §-ában jelzett pótlásokat és kiegészítéseket kell eszközölnie. Ezek szerint a halálesetet az elhalálozás helyére nézve hivatott közegnek kell teljesen felvennie, a bíróság pedig azt az 1894. XVI. t.-cz. 20. és 22. §-ai értelmében tartozik ellen-őrízni azokban az esetekben is, amikor az elhalt egyénnek nem az elhalálozás helyén volt a rendes lakóhelye. (75097/V—a/1905. B. M. számú belügyministeri körrendelet 1905. július 20-ról.)

*

A kiskorú árvákat vagy gondnokoltakat illető birói letéteknek a vármegyei gyámpénztárak részére való kiuta-lása. A vármegyék pénztári és számvevőségi teendőinek ellátásáról szóló 1902. évi III. t.-cz. életbeléptetése folytán a vármegyei gyám-pénztárak állami kezelésbe vétetvén át, a kiskorú árvákat vagy gondnokoltakat illető birói letéteknek a vármegyei gyámpénztárak részére leendő kiutalása tárgyában a m. kir. belügy- és pénzügy-minister urakkal egyetértőleg a következőket rendelem: a kir. bíróságok ezentúl a kiskorú árvákat vagy gondnokoltakat illető összegeknek a vármegyei gyámpénztárak részére leendő kiutalása tárgyában hozandó végzéseikben mellőzzék azt az utasítást, hogy a kiutalt összegek a gyámhatóság részére nyugta ellenében fizetendők ki, hanem ehelyett a m. kir. belügyminister úrnak 1902. évi 123.000. B. M. szám alatt, valamint a m. kir. pénzügyminister úrnak 1904. évi 3600. és 61.465. P. M. szám alatt kiadott rendeleteire való utalással a birói letétet kezelő kir. állampénztárt (adó-hivatalt) a kiutalt összeg megfelelő átszámolására utasítsák. Még pedig: I. amennyiben a birói letétet kezelő kir. állampénztár (adó-hivatal) azonos azon kir. állampénztárral (adóhivatallal), amelynek mint vármegyei gyámpénztárnak részére az illető kiskorú árva vagy gondnokolt javára a birói letét kiutalványoztatik, az ilyen (birói letétet kezelő) kir. állampénztár (adóhivatal), a fent hivatkozott

belügyministeri és pénzügyministeri rendeletekre való utalással, odautasítandó, hogy a kiutaló végzés jogerőre emelkedése után a kiutalt összeget a birói letéti naplóban kiadásba, a vármegyei gyámpénztári letéti naplóban bevételbe tegye; II. amennyiben pedig azon vármegyei gyámpénztárként is működő kir. állampénz-tár (adóhivatal), amelynek részére a valamely kiskorú árvát vagy gondnokoltat illető összegek a birói letétből kiutaltatnak, nem azonos azon kir. állampénztárral (adóhivatallal), mely a kiutalandó birói letétet kezeli, akkor a birói letétkezelő kir. állampénztár (adó-hivatal), ugyancsak a fent hivatkozott belügyministeri és pénzügy-ministeri rendeletekre való utalással odautasítandó, hogy a kiutalt összeget az illetékes vármegyei árvaszék székhelyén lévő, tehát vármegyei gyámpénztárként működő kir. állampénztárhoz (adó-hivatalhoz) küldje meg. (21634/1905. I. M. számú igazságügy-ministeri rendelet 1905. június 27-ről.)

*

A telekkönyvi betétszerkesztő munkálatok foganatba vétele a derecskei kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság terü-letére nézve elrendeltetett. (21553/1905. I. M. számú igazságügy-ministeri rendelet.)

K ü l f ö l d .

A közös végrendelet fogalmához. Egy német házaspár közös végrendeletet szándékozván tenni, a közös rendelkezést a férj egy ív papirosra sajátkezűleg leírta és aláírta, a nő pedig két tanu előtt aláírta; ugyanazt a közös rendelkezést azután a nő egy másik ív papirosra ismét sajátkezűleg leírta és aláírta, a férj pedig két tanu előtt aláírta. Mindkét alsóbirósági ítélet megváltoztatásával a bajor legfőbb orsz. törvényszék kimondotta, hogy azon nézet, mintha ezen eljárás folytán két külön végrendelet alkottatott volna, nem helyes, mert a lényeges és irányadó a végrendeletek közössé-gének megállapításánál nem a formai egység, hanem az egységes alkotás és a rendelkezések tartalmi egységessége, a két külön ív tehát egy közös végrendelet alkatrészeinek tekintendő.

*

Az Elsass-Lotharingiában legutóbb életbelépett 1904. november 14-iki új illetéktörvény szerint a közjegyzők az általuk felvett okiratok után járó illetékekért a kincstárnak elsősorban és közvetlenül felelősek, azokat előlegezni tartoznak és a szerződő felekkel szemben csupán visszkereseti joggal bírnak. A közjegyzőknek ez az előlegezési kötelezettsége Elsass-Lotharingiában több mint 100 éve fennálló, egyébként azonban egész Németországban is ismeretlen intézmény.

*

Német jogászgűlés. Az ez év őszén Kiel-ben megtartandó 28-ik német jogászgűlés napirendjére ismét kitűzetett a német ptk. 313. §-a módosításának kérdése. Ez a szakasz tudvalevőleg az ingatlanátruházási szerződésekre nézve a közokirati kényszert mondja ki.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivűli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző. Főmunkatárs: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Szerkesztőség és kiadó- — hivatal — Budapest, Károly-körűt 19.
Egész évre . . . 10 kor.		
Félévre 6 „		

Tartalom: A fizetési helyiség megjelölésével ellátott váltó bemutatása. — A hagyatéki eljárás köréből. — Felsőbirósági határozatok. — Ministeri rendeletek. — Szemle. — Tárca.

A fizetési helyiség megjelölésével ellátott váltó bemutatása.

A váltó fizetés végett való bemutatásának és az ezt tanusító óvásnak szabályai arra az esetre, ha a váltón az intézvényszerzett (váltói) lakhelyétől különböző fizetési hely van kijelölve, vagyis ha az u. n. *telepített* váltóval van dolgunk, minden kételyt kizáróan meg vannak állapítva részben magában a váltótörvényben, részben a birói gyakorlatban. A váltótörvény 43. §-a szerint: „A telepített váltókat a telepesnél, vagy ha ilyen megnevezve nincs, magánál az intézvényszerzettnél és pedig a telep helyén kell fizetés végett bemutatni. Ugyanott veendő fel az óvás is, ha a fizetés nem teljesített.” Ezzel nemcsak a bemutatás *helye*, hanem amint az irodalomban¹ és a birói gyakorlatban² általánosan elismertetik, az is minden kétséget kizáróan meg van állapítva, hogy *ki irányában* kell a bemutatást és az óvást eszközölni, az intézvényszerzett vagy a kijelölt telepes irányában? Nevezetesen az óvást a *telepes ellen* és, csak ha ilyen megnevezve nincsen, kell maga az intézvényszerzett ellen felvenni. Ez természetes következménye annak, hogy az

¹ Dr. Nagy Ferencz: A magyar váltójog kézikönyve, IV. kiadás, 324. l. 10. jegyzet. Dr. Plósz Sándor: A magyar váltójog kézikönyve, II. kiadás, 216. l. Wächter: Encyclopädie des Wechselrechtes, 231. l.

² Curia 624/1885. Polg. törvényk. XII. 77. l.